

W. BRYTANIA
REJESTR DOTYCZY:

CZERNIAWSKI Adam

s/c i

z d.

≡ 20 grudz. 1934 w Warszawie

kraj: POLSKA

+ 29 02 2024 w Monmouth

kraj: Wielka Brytania

pochowany:

nr grobu:

Nr rejestracyjny

...../.....

Nota zamieszczona:

w tomie

czesci

I n d e k s

.....
.....
.....
.....
.....

Copyright: 1970

B.O. Jeżewski

Źródła i bibliografia c.d.

znak rozpoznawczy

U w a g i:

br. ndr. 5 ks. tel. Londyn

Nota:

Przypisy:

Źródła i bibliografia:

- * Kwestionariusz biograficzny z 9.11.58
- * Literatura Polska na obczyźnie t. I i II

znak rozpoznawczy

134

111/I i II_o

Biografia

Poeta, prozaik, krytyk literacki, tłumacz, rzecznik kultury polskiej na świecie. Urodził się 20 grudnia 1934 roku w Warszawie. Zmarł 29 lutego 2024 roku w Monmouth, Wales.

W czasie okupacji, w 1941 roku wyjechał z matką do Stambułu, potem do Palestyny. Uczył się w Tel Awiwie, Jerozolimie, Bejrucie i polskiej Junackiej Szkole Kadetów w obozie Barbara w Palestynie. W 1947 przybył do Wielkiej Brytanii, gdzie ukończył liceum oraz studia humanistyczne na uniwersytetach w Londynie, Sussex i Oxfordzie (anglistyka i filozofia). Współpracował z wieloma emigracyjnymi wydawnictwami i czasopismami literackimi (m.in. "Wiadomości", "Kultura", "Oficyna Poetów"), był założycielem (w 1959) i redaktorem naczelnym "Kontynentów". W latach 1955-57 pracował w Monachium w Sekcji Polskiej Głosu Ameryki. Po 1956 roku publikował też w prasie i wydawnictwach krajowych. Pracował na wielu uczelniach angielskich jako wykładowca filozofii (Thames Polytechnic w Londynie), i literatury (Medway College of Design w Rochester); dla brytyjskiego radia opracowywał audycje o kulturze polskiej; w latach 1957-65 był zatrudniony w przedsiębiorstwie asekuracyjnym; był też zastępcą kierownika ośrodka studiów translatorskich na uniwersytecie w East Anglia, oraz administratorem szkockiego zamku.

Tłumaczył na język angielski zarówno dawną (Jan Kochanowski, Cyprian Norwid), jak też najnowszą (Rafał Wojacek, Bronisław Maj) poezję polską ("...na przestrzeni wielu lat udało mi się przełożyć przeszło trzysta wierszy, a może, żeby oddać sprawiedliwość naszej poezji, trzeba by było przełożyć ich siedemset..."); również prozę (Jerzy Szaniawski), dramat (Zbigniew Herbert) i filozofię (Roman Ingarden).

Jest laureatem wielu nagród i wyróżnień (Fundacji im. Kościelskich; British Arts Council; Fundacja im. Turzańskich).

Twórczość, zarówno tę poetycką, jak i prozatorską, a zwłaszcza eseistyczną Czerniawskiego określa się mianem intelektualnej. Jest to zapis osobistych doświadczeń pisarza, a jednocześnie próba uchwycenia przeżyć wspólnych dla pokolenia dojrzewającego w cieniu dwóch zbrodni XX wieku – nazizmu i ponurego komunizmu. Czerniawski

odwołuje się zarówno do rodzimej, jak i anglosaskiej tradycji literackiej. Swoją twórczość zamyka w zdyscyplinowanej, wstrzemięźliwej formie i doskonale rozpoznawalnym, zindywidualizowanym języku. Uważany jest za pisarza elitarnego, a jego pisarstwo – pełne odniesień do filozofii (m.in. Heideggera i Wittgensteina), estetyki, malarstwa i literatury – uznaje się za trudne i nieprzystępne, z czym zresztą sam autor często polemizuje. Za motto do jego twórczości poetyckiej może posłużyć wypowiedź samego Czerniawskiego: "Ja się wolę odnosić do pięknej wypowiedzi Jana Kochanowskiego 'Sobie piszę a Muzom'. Jak ktoś zauważy i zechce przeczytać, to bardzo ładnie i dobrze, [...] nigdy nie pisałem celowo."

Adam Czerniawski jest kontrowersyjną postacią polskiej sceny literackiej i uczestnikiem wielu polemik – nie tylko literackich. Jego bezkompromisowość, szczerość i odwaga intelektualna (ostre oskarżenia kierowane zawsze imiennie np. pod adresem Czesława Miłosza czy Stanisława Barańczaka, wydawnictw, czasopism, krytyków i badaczy) przysparzają mu licznych wrogów z wielu środowisk, przez które bywa lekceważony i marginalizowany. Swoje spory prowadzi jednak z silnym poczuciem, iż walczy "o", a nie "z". Świadomie, aczkolwiek nie bez sprzeciwów, żyje na uboczu polskiego życia literackiego, daleko od miejsc, gdzie tworzy się literackie hierarchie i ustala szkolne kanony.

~ Paweł Dudziak

Uniwersytet Warszawski
czerwiec 2003

1954 II Nagroda Młodych Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie
1954-55 redaktor: King's College Review
1958-59 redaktor: Kontynenty-Nowy Merkuriusz
1965-70 stypendium Uniwersytetu Wiedeńskiego dla młodych pisarzy
1967 Nagroda Poetycka Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie
1968 Nagroda Ogniska Polskiego w Londynie za twórczość poetycką
1971 Nagroda Poetycka Fundacji Kościelskich w Genewie
1975 Odznaka PRL "Zasłużony dla Kultury Polskiej"
1976 Nagroda British Arts Council za przekłady poezji Tadeusza Różewicza
1976 Nagroda ZAIKS-u za przekłady literatury polskiej

1985 stypendysta Hawthornden Castle w Szkocji
1988 uczestnik Międzynarodowej Konferencji Pisarzy w Dublinie
1990 uczestnik Międzynarodowego Festiwalu Poezji w Rotterdamie
1991 stypendysta University of East Anglia
1991 uczestnik Międzynarodowego Festiwalu Literatury w Cheltenham
1993 stypendysta Rockefeller Foundation
1993 Nagroda Literacka im. Klemensa Janickiego
1996 pracownik naukowy [Senior Research Associate] University of East Anglia
1997 stypendysta Deutscher Akademischer Austauschdienst w Berlinie
1996-99 administrator Hawthornden Castle, domu pracy twórczej w Szkocji
2000 Nagroda W. i N. Turzańskich za całokształt pracy twórczej i translatorskiej
2001 stypendysta Fondation Ledig-Rowohlt w Szwajcarii
2001 uczestnik Festiwalu Literatury w Dingle, Irlandia
2001 uczestnik Festiwalu Poezji w Cork, Irlandia
2003 seminaria nt. sztuki przekładu na UJ, UMK i Uniwersytecie Gdańskim
2003 uczestnik konferencji nt. poezji emigracyjnej na Uniwersytecie Rzeszowskim
2004 Medal Fundacji Norwidowskiej w Lublinie "Za zasługi w upowszechnianiu twórczości Cypriana Norwida"